

ZPRÁVY

Reinhard Lullies, Griechische Vasen der reifarchaischen Zeit. Aufnahmen von Max Hirmer, München, Hirmer Verlag, 1953. Cena neudána. Str. 33, tab. 96.

Autor, hlavní konservátor mnichovské státní Antikensammlung, známý svými pracemi o řecké keramice a plastice, podává tu výběr nejvýznačnějších attických váz z posledních desetiletí století VI. a prvních století V. z bohaté sbírky v Mnichově. Kniha nechce být úvodem do této kategorie řeckých váz, ale poskytuje, zvláště svým bohatým obrazovým doprovodem v reprodukci znamenitě technické úrovně velmi dobré poučení o nich.

Záběry celkové i částečné ukazují rozmanité formy nádob z doby pozdně archaické a jejich typologický vývoj s vybranou dobovou tematikou, skoro vesměs čerpanou z mytů. Výbor dává nahlédnouti do tvůrčí práce významných attických mistrů v rozsahu asi půl století, od doby Hippiovy a Hipparchovy až do let kol 480. Jsou to malíř Andokidův, Oltos, Exekias, Fintias, Eufronios, Kachrylion, Hysis, Euthymides, malíř Kleofradův, Brygův, berlínský, malíř Pana a Duris. Obrazy jsou popsány dosti podrobně, zachycena je dobová atmosféra, z níž díla vyrostla, a podána je charakteristika každého mistra. Autor sleduje zvláště, čím přispěli jednotliví kerameutí k tvarovému vývoji typů váz. s nímž do určité míry souvisí i volba námětů výzdoby. Pojednává se stručně o výrobní technice, jak došlo k změně malby s černými figurami k podání červenofigurovému, o signaturách a nápisech s jmény miláčků, běžnými v VI. a v V. stol., která mnohde, jde-li o historicky známou osobnost, tvoří opěrný bod pro datování váz. V řadě bezvadně reprodukovaných celkových pohledů a zvláště v četných fotozáběrech významných detailů je možno postihnouti znamenitou uměleckou kvalitu archaické kresby a kompoziční způsob, zvláště na př. v kruhovém poli dna misek a číši. Chronologická tabulka, přehledný seznam obrazů a výběr z bibliografie černofigurových váz uzavírá pěknou publikaci.

Gabriel Hejzlar

Řecká krajina. V nakladatelství G. Gallvey v Mnichově vydal (rok neudán) *Herbert List* skvěle vybavenou publikaci *Licht über Hellas*. Eine Symphonie in Bildern, k níž nadšený essayistický úvod o řeckém světě napsal W. H. Schuchhardt. Původci obrazové části šlo o zachycení Hellady v celé krajinné náladě a v slunečném jasu i do fotografií. Spojeny jsou tu záběry antických památek v oblasti dnešního Řecka s krajinnými sceneriemi. Znamenitě fotografické obrazy nám přibližují tento svět antiky do dnešních dnů. Themata jsou vybírána okem uměleckým, znale a s láskou k Helladě a k jejímu lidu. Jednotlivé články antických architektur i jejich zřícené zbytky, pole ruin, olivové háje, pastýři i jejich zvířecí druhové, pouliční obchodníci a chlupci, moře a jeho pobřeží i zátoky. Sestava znale vybraných obrazů podle krajů provádí étenáře místy významnými archeologicky i krajinnou krásou, z nichž podává charakteristické ukázky památek, především antických. Skupiny obrazů (je jich skoro půl třetího sta), mezi nimiž jsou mnohé záběry zcela nové a neoběžné (na př. stín Poseidonova chrámu na Suniu) jsou uvedeny pod těmito tituly: Atheny, Sunion, Korint, Olympia, Delfy, Meteora, Mistra, Arkadie, ostrovy (Mykonos, Euboia, Syros, Naxos), Delos, Kreta, Santorin. Každá skupina je uvedena vhodnými citáty z řeckých básníků. I listovati v knize značí zažívatí Helladu v její bohaté umělecké minulosti — jsou tu chrámy i kostely, divadla, stoe, bibliotheky, domy, náhrobky, plastiky — i v projevech vybrané charakteristické současnosti, zvláště v krajinném výrazu.

Gabriel Hejzlar

Sovětské dějiny antické literatury. V posledním roce se objevil na našem knižním trhu dvoudílný překlad sovětských dějin antické literatury z pera prof. I. M. Tronského: *Dějiny antické literatury I*, Praha, ČSAV, 1955., str. 403 + 36 obrázkových příloh. *II*, Praha, ČSAV, 1956, str. 301 + XII obrázkových příloh. První díl obsahuje řeckou literaturu, druhý díl římskou. Český překlad pořídila Věra Novotná za odborné spolupráce prof. Dr. Františka Novotného. Vědeckým redaktorem publikace je doc. Dr. Ladislav Varcl.

Ruský originál, který se zatím dočkal dvou vydání, byl již u nás recensován dříve

(1. vyd. R. Hošek, *Listy filologické* 72, 1948, str. 293–295; 2. vyd. L. Varcl, *Listy filologické* I (76), 1953, str. 152–154), a oba recenzenti knihu důkladně zhodnotili a ukázali na její klady proti starším učebnicím literatury. Tronskij při svém výkladu vychází vždy z hospodářských a sociálních podmínek, a to mu umožňuje ukázat závislost vývoje literatury na vývoji společnosti. Český překlad, při kterém bylo při citování řeckých a římských autorů použito kromě nových překladů Fr. Novotného i dobrých starších překladů, byl pořizován s velkou péčí a bylo v něm opraveno i nedopatření ruského originálu při určení konce Liviova díla, na které upozornila již recenze L. Varcla. Přece však se do překladu vloudila různá nedopatření, která unikla pozornosti překladatelky i redakce. Tak v I. str. 27, se mluví o kamenném věku, kdežto běžně používaný termín je „doba kamenná“. Podobně i na dalších místech se občas projevuje vliv jazyku originálu na překlad.

Oba díly jsou opatřeny rejstříky a seznamem českých překladů autorů, z kterých jsou v textu uvedeny citáty. Oba díly jsou doprovázeny obrázkovými přílohami na křídě, ke kterým jsou připojeny poznámky, do kterých se vloudilo několik nedopatření (srov. I, obr. 16 a 17 a poznámky k nim a II, obr. IV a poznámky k němu). Je jen škoda, že nebyl připojen seznam literatury a aspoň nejdůležitějších českých překladů z novější doby. Kniha je určena nejen pro klasické filology, ale i pro literární vědce a též pro čtenáře - neodborníky, kterým by bibliografie aspoň nejdůležitějších děl a překladů byla jistě velmi vítána. Tyto a jiné drobné nedostatky však nesnižují cenu publikace, která je dnes u nás jedinou dostupnou učebnicí antických literatur.

Zdeněk Zlatuška

Významná bibliografie k římské literatuře a k latině vůbec. Po druhé světové válce začala vycházet ve Švýcarsku serie *Wissenschaftliche Forschungsberichte*, jejíž jednotlivé svazky podávají přehled bádání v jednotlivých vědních oborech ve válečných a poválečných letech; zahrnují tedy období asi deseti let, kdy byla mezinárodní výměna výsledků vědeckého bádání buď plně přerušena, nebo aspoň značně omezena. Šestý svazek této serie, vydaný r. 1951, *Latéinische Literatur und Sprache in der Forschung seit 1937*, přináší z pera K. Büchnera, profesora university ve Freiburgu, a J. B. Hofmanna, redaktora díla *Thesaurus linguae Latinae*, přehled světového bádání v oblasti římské literatury (Büchner, str. 7–240) a jazyka (Hofmann, str. 241–284). Zbývající strany (285–299) vyplňují rejstříky k oběma částem. Kniha není — a podle slov autorů ani nechce být — pouhou bibliografií, která by zaznamenala tituly všech prací z let 1937–1949, ale zabývá se pouze pracemi, které autoři pokládali za nejvýznamnější. Pokud byl jejich výběr správný, lze těžko soudit, protože jde o literaturu těžko dostupnou, a v našich knihovnách z těchto let máme jen velmi málo knih. U uvedených prací je vždy podána stručná, ale výstižná charakteristika a upozorňuje se na jejich přednosti i nedostatky. Referenti se neomezili jen na samostatné publikace, ale pojali do své zprávy i významné články v odborných časopisech. Svůj účel, to jest seznámit odborníky s výsledky bádání za války a bezprostředně po ní, kniha jistě plní a stane se jistě vítanou orientační pomůckou nejen pro všechny klasické filology, kteří se zabývají literaturou a jazykem, ale pomůže v práci i historikům a klasickým archeologům.

Zdeněk Zlatuška

Nové publikace německých ústavů z oboru klasické archeologie. V *Marburger Winkelmann-Programm 1952–1954*, Verlag des Kunstgeschichtlichen Seminars Marburg (Lahn, 1954) vydal *Frank Brommer* studii *Bellerophon* (str. 15, tab. 4), v níž uvádí stručně celkovou versi báji o Bellerofontovi podle antických literárních zpráv počínaje Homérovou Iliadou a konče Apollodorem a probírá obrazové její podání na řecké keramice a jiných antických artefaktech od doby archaické do doby římské. Analyzuje výtvarné motivy báje, rozmanitý způsob podání tematů i jeho měnivo komposici a nestejnou jeho oblibu v různých dobách. Celkem zjišťuje: Thema lze sledovati ve výtvarném podání od VII. stol. př. n. l. (na keramice korintské) do doby římského císařství bez přerušení, což je zjev u jiných řeckých báji fidky. V Attice měl tento hrdina význam zcela podružný. Hojnější doklady z její keramiky jsou až koncem V. stol., asi vlivem Euripidových dramát (Bellerofontes, Sthenobois). Zato neobyčejné obliby došla báje na keramice jižní Italie, jejíž velký počet ve IV. století vysvětluje autor vlivem divadelních her s postavou Bellerofontovou. V soupise výtvarných dokladů zápasu Bellerofonta s Chimairou jsou vedle váz černofigurových a červenofigurových attických a z ostatního Řecka doklady podání reliefního, v glyptice, v mincích, v mosaice a na nástěnných malbách řeckořímských. Tato záslužná revise výtvarného podání báje užívaje a doplňuje dosavadní známý materiál, jehož některá inedita jsou na připojených tabulkách.